

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka, JUDr. Karla Šimky, JUDr. Josefa Baxy a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobkyň: a) **nezl. A. N.**, b) **nezl. M. N.**, zastoupené matkou A. N. jako zákonnou zástupkyní, právně zast. JUDr. Evou Kosíkovou, advokátkou se sídlem v Liberci, Za Cukrárnou 534, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobkyň proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, ze dne 22. 2. 2006, č. j. 58 Az 7/2005 - 35,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Odměna advokátky JUDr. Evy Kosíkové **se určuje** částkou 4165 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobkyně jako stěžovatelky brojí včas podanou kasační stížností proti shora označenému rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, kterým byla zamítnuta jejich žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 22. 11. 2005, č. j. OAM-925/VL-07-P07-R2-2002, jímž jim nebyl udělen azyl s odkazem na ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) a bylo vysloveno, že se na ně nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Stěžovatelky v kasační stížnosti a jejím doplnění uvádějí, že uplatňují důvody obsažené v § 103 odst. 1 písm. a), b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též „s. ř. s.“). Předně se domnívají, že v předchozích řízeních nebyla správně posouzena otázka přiznání překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu, a to především s ohledem na mezinárodněprávní závazky České republiky. Stěžovatelky argumentují tím, že Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod z roku 1950 byla nesprávně aplikována. Tento mezinárodněprávní dokument totiž poskytuje všem ochranu soukromého a rodinného života. Smluvní státy této úmluvy mají povinnost nevrátit cizince na území státu, ve kterém mu hrozí nelidské zacházení. Návratem stěžovatelek by se zhoršil jejich psychický stav, v jejich domovině by jim nebyla garantována lidská práva a nebylo by zajištěno právo na rodinný život. Návrat stěžovatelek do vlasti by s ohledem na jejich věk pro tyto představoval citelný zásah do tělesné i duševní integrity, protože by došlo k jejich odtržení od otce, který se nemůže vrátit do země původu, neboť jeho návrat do vlasti by pro něj vysoce pravděpodobně znamenal vězení za odmítnutí další služby v armádě. Narušení psychiky jedné ze stěžovatelek ostatně přiznal i soud, když nepovažoval za vhodné ji vyslechnout. Rozdělením rodiny by byly porušeny mezinárodní závazky České republiky vyplývající především z Úmluvy o právech dítěte. Stěžovatelky se dále domnívají, že splňují podmínku k udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu, neboť měly odůvodněný strach z pronásledování z důvodů příslušnosti k určité sociální skupině, konkrétně ke smíšené arménsko-ázerbájdžánské rodině. Útoky proti jejich rodině se sice odehrávaly ve slovní podobě, v kontextu celkové situace v Arménii ovšem měly obavu z pronásledování se závažnými následky. Stěžovatelky dále namítají, že nebudou-li shledány důvody k udělení azylu podle § 12, bylo by možné použít důvody humanitární podle § 14 téhož zákona.

Stěžovatelky proto navrhly napadený rozsudek zrušit a věc vrátit příslušnému soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že považuje rozsudek krajského soudu i svoje rozhodnutí za vydaná v souladu s právními předpisy. Pokud se stěžovatelky dovolávají na ochranu svých práv mezinárodních úmluv, jimiž je Česká republika vázána, pak žalovaný poukazuje na úpravu ochrany rodiny v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), kterou měly stěžovatelky náležitě využít v souvislosti s postavením jejich otce, který v době vyjádření žalovaného byl žadatelem o azyl.

Žalovaný navrhuje z výše uvedených důvodů kasační stížnost zamítnout pro nedůvodnost.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti podle § 107 s. ř. s. Dospěl však k závěru, že o něm není třeba rozhodovat tam, kde samo podání kasační stížnosti má odkladný účinek ze zákona (§ 32 odst. 5 zákona o azylu).

Vzhledem k tomu, že rozhodnutí krajského soudu bylo vydáno po nabytí účinnosti zákona č. 350/2005 Sb. (tj. po 13. 10. 2005), postupoval zdejší soud již podle s. ř. s. ve znění novelizovaném uvedeným zákonem. Nejvyšší správní soud se proto ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. zabýval nejprve otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelek a je tedy přijatelná. Nejvyšší správní soud se vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech azylu podrobně věnoval např. ve svých usneseních ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, případně ze dne 4. 5. 2006,

č. j. 2 Azs 40/2006 - 57 (obě dostupná na www.nssoud.cz), kde dospěl k závěru, že o přijatelnou kasační stížnost se může jednat mimo jiné tehdy, pokud se dotýká právních otázek, které dosud nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu. Tak tomu bylo i v daném případě, neboť stěžovatelkami uplatněný důvod kasační stížnosti (otázka nerozdělitelnosti rodiny plynoucí z přirozeného práva, mezinárodněprávních úmluv a ústavního pořádku ve vztahu k překážkám vycestování podle § 91 zákona o azylu) nebyl dosud plně řešen judikaturou Nejvyššího správního soudu.

Poté, co byla kasační stížnost shledána přijatelnou, mohl se Nejvyšší správní soud zabývat zde uvedenými důvody, přičemž důvodnost kasační stížnosti posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Stěžovatel v kasační stížnosti uvádí důvody odpovídající kasačním důvodům uvedeným v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. (*nesprávné posouzení právní otázky soudem*), výslovně uvádí také důvody spadající pod § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. (*vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytykanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost*). Pro důvody podle písm. b) citovaného ustanovení však neshledal žádná z námitek, které stěžovatelky uvedly, takže zdejší soud shledal, že kasační stížnost obsahuje toliko důvody dle písm. a).

Námítky stěžovatelek ohledně toho, že jim nesprávně nebyl udělen azyl pro jejich potíže ve vlasti a špatný psychický stav, nejsou důvodné. Stěžovatelkám nebyl udělen azyl a bylo shledáno, že se na ně nevztahují překážky vycestování, neboť bylo řádně zjištěno, že k opuštění vlasti je vedly především ekonomické důvody a potíže se soukromými osobami, které vyplývaly z toho, že pocházely ze smíšené rodiny. Ve své domovině se zákonní zástupci stěžovatelek neobrátili dostatečně na státní orgány a nevyužili všechny možnosti, které mohly jejich potížím zabránit. Důvodem k udělení azylu či překážky vycestování není ani to, že psychika stěžovatelek je narušena. Zásadní rozhodnutí opustit zemi původu může mít nepochybně dopad na psychický stav dětí. Toto rozhodnutí však činí rodiče, kteří tak nesou primární odpovědnost za psychický rozvoj svých potomků, přičemž tuto odpovědnost nelze přenášet na státní orgány. Okruh zákonem stanovených důvodů pro udělení překážek vycestování je taxativně stanoven v § 91 odst. 1 zákona o azylu. Ve vztahu k nezletilým stěžovatelkám bylo řádně zjištěno, že těmto nehrozí po návratu do vlasti nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu. Život stěžovatelek není ohrožen ani v důsledku válečného konfliktu. Stěžovatelky nejsou nezletilými osobami bez doprovodu, Arménie nežádá vydání nezletilých stěžovatelek pro trestný čin, za který je stanoven v jejich zemi trest smrti. Správní orgán posuzoval situaci v zemi původu podle zpráv rozhodných pro danou dobu a stěžovatelkám (resp. jejich zákonným zástupcům) byla dána možnost vylicít řádně a pravdivě všechny okolnosti, které by jim bránily vrátit se do vlasti.

Pokud jde o žádost stěžovatelek, aby byla zdejším soudem zvážena možnost udělit humanitární azyl podle § 14 zákona o azylu, konstatuje Nejvyšší správní soud, že mu nepřísluší přezkoumávat, zda humanitární důvody zde byly dány nebo ne. Přiznat postavení uprchlíka z těchto důvodů je věcí volné úvahy (diskrečním oprávněním) správního

orgánu. Soud se v takových případech zabývá pouze otázkou, zda správní orgán v úplnosti soustředil ty podklady, které mu umožnily o otázce správně rozhodnout, a zda jeho závěr není s těmito podklady v logickém rozporu, přičemž v posuzované věci tomu tak nebylo.

Rozhodující okolností v posuzované věci, pro kterou byl případ přijat k věcnému projednání, tak byla námitka, že nevyslovení překážek vycestování ohrožuje celistvost rodiny, neboť dle tvrzení stěžovatelek se otec rodiny nemůže do Arménie vrátit kvůli tomu, že by byl uvězněn za odmítnutí služby v armádě. Zájem na zachování celistvosti rodiny plyne z mnoha ustanovení Úmluvy o právech dítěte (publ. pod č. 104/1991 Sb.). Nejvyšší správní soud v předmětné věci zjistil, že stěžovatelkám, jejich matce a otci nebyl udělen azyl a bylo rozhodnuto, že se na ně nevztahuje překážka vycestování dne 22. 10. 2003. Všichni podali proti rozhodnutí správního orgánu správní žalobu. Žaloba v právní věci matky stěžovatelek byla zamítnuta, v právní věci otce stěžovatelek byla žaloba shledána zčásti důvodnou a věc byla vrácena správnímu orgánu k dalšímu řízení v otázce překážek vycestování, zatímco v dalších otázkách byla zamítnuta a konečně v právní věci stěžovatelek bylo rozhodnutí správního orgánu zrušeno a věc byla vrácena k dalšímu řízení. Matka stěžovatelek podala proti rozsudku ve své věci kasační stížnost v plném rozsahu výroku a ve věci stěžovatelek, jako jejich zákonná zástupkyně, kasační stížnost ve výroku rozhodnutí o nákladech řízení. Kasační stížnost ve věci matky stěžovatelek byla zamítnuta jako nedůvodná a ve věci stěžovatelek s ohledem na to, že směřovala toliko proti nákladům řízení, byla odmítnuta rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 9. 2005, č. j. 3 Azs 390/2004 - 92. Rozsudek krajského soudu ve věci otce stěžovatelek byl napadnut kasační stížností otcem stěžovatelek i správním orgánem, obě kasační stížnosti byly jako nedůvodné zamítnuty rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 9. 2005, č. j. 3 Azs 371/2004 - 92. V právní věci stěžovatelek bylo po rozsudku krajského soudu vydáno nové správní rozhodnutí, v němž žalovaný opětovně shledal, že se stěžovatelkám azyl neuděluje a nevztahuje se na ně překážka vycestování. Toto rozhodnutí přezkoumal krajský soud tak, že žalobu stěžovatelek zamítl rozsudkem napadeným posuzovanou kasační stížností.

Nejvyšší správní soud připomíná, že již několikrát apeloval, aby za situace, kdy se v právních otázkách azylu jedná o rodiče a jejich děti, kteří ve stejný den opustí zemi původu, ve stejný den požádají o udělení azylu a v České republice žijí spolu, krajské soudy postupovaly podle § 39 odst. 1, § 120 s. ř. s. a spojovaly věci ke společnému projednání (srov. např. rozsudek ze dne 19. 1. 2005, č. j. 2 Azs 221/2004 - 92; dostupný z www.nssoud.cz). V projednávané věci se však právní kauza čtyřčlenné rodiny rozešla třemi různými cestami, takže je nutné vážit jednotlivé případy vždy s ohledem na situaci dalších členů rodiny. Bylo potřeba zjistit, zda právní věc otce stěžovatelek má vliv na posuzovaný případ. V době rozhodnutí žalovaného ve věci stěžovatelek, v době vydání rozsudku krajského soudu ani v době podání kasační stížnosti ještě nebylo rozhodnuto správním orgánem o řízení ve věci azylu v případě otce stěžovatelek. Stěžovatelky přitom namítaly, že jejich otec se nemůže vrátit do země svého původu, neboť mu tam hrozí vězení za odmítání vojenské služby a že mu tam nejsou garantována lidská práva. Podle právního názoru stěžovatelek by jim nepřiznáním překážek vycestování byla porušena jejich práva plynoucí z Úmluvy o právech dítěte.

Smyslem ustanovení § 91 zákona o azylu (překážky vycestování) je zakotvit do českého azylového práva zásadu non-refoulement, která zabezpečuje, že uprchlík nebude ani v případě, není-li mu z různých důvodů udělen azyl, vydán do země, kde by byl zásadním způsobem objektivně ohrožen na životě, svobodě či tělesné integritě. Nejvyšší správní soud konstatuje, že přiznání překážek vycestování však nemůže být prostředkem k obcházení

institutů zákona o pobytu cizinců. Zabývá-li se správní orgán komplexně posouzením otázky existence překážky vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu, jak tomu bylo v posuzovaném případě, nemůže obstát námitka stěžovatelek poukazující na porušení čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod a na porušení Úmluvy o právech dítěte, zvláště za situace, kdy by stěžovatelky měly možnost žít na území České republiky legálně způsoby podle zákona o pobytu cizinců. Nelze tak přisvědčit, že neudělení azylu či nepřiznání překážek vycestování znamená porušení práva na respektování soukromého a rodinného života či porušení práva na zachování celistvosti rodiny. Pokud by bylo rozhodnuto o tom, že se na otce stěžovatelek překážky vycestování nevztahují, pak by k rozdělení rodiny vůbec nedošlo. Pokud by otci stěžovatelek byly přiznány překážky vycestování, pak je možno využít ochranu podle zákona o pobytu cizinců (např. § 42a). Z tohoto důvodu tedy Nejvyšší správní soud neshledal důvodnou námitku stěžovatelek na porušení mezinárodního práva. Nad tento rámec uvádí zdejší soud, že z databáze Ministerstva vnitra bylo zjištěno, že otec stěžovatelek vzal dne 7. 2. 2007 svou žádost o udělení azylu zpět a příslušný správní orgán dne 8. 2. 2007 řízení v jeho věci zastavil. V současné době je tedy stav takový, že matce ani otci nebyl udělen azyl, ani jim nebyly přiznány překážky vycestování, přičemž již není vedeno žádné řízení, v němž by bylo možno tento výsledek změnit.

Vzhledem k tomu, že nebyl naplněn žádný z důvodů, které stěžovatelky uplatňovaly, Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatelky, které neměly v tomto soudním řízení úspěch, nemají právo na náhradu nákladů řízení a úspěšnému žalovanému náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.).

Stěžovatelkám byla pro řízení o kasační stížnosti ustanovena zástupcem advokátka; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 7, § 120 s. ř. s.). Ustanovená advokátka požádala, aby jí byla přiznána odměna za tři úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení, studium spisu a písemné podání soudu). V daném případě není sporu o tom, že advokátka studovala spis, ani o tom, že podala doplnění kasační stížnosti. Žádným způsobem však nedoložila, že proběhla první porada s klientem, která je v rámci právního úkonu převzetí a příprava zastoupení předpokládána ustanovením § 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb. Vzhledem k tomu je třeba za převzetí a přípravu zastupování považovat právě až studium spisu, které v daném případě nahrazuje první poradu s klientem. Soud proto určil odměnu advokátky částkou 4 x 1000 Kč za dva úkony právní služby – převzetí a příprava věci a jedno písemné podání soudu týkající se věci samé při 20 % snížení při společném zastoupení dvou osob a 4 x 75 Kč na úhradu hotových výdajů, v souladu s § 9 odst. 3 písm. f), § 7, § 11 odst. 1 písm. b), d), odst. 4, § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve znění pozdějších předpisů, celkem 3500 Kč. Protože ustanovená advokátka je, jak doložila, plátcem daně z přidané hodnoty (dále jen „daň“), zvyšuje se tento nárok vůči státu o částku odpovídající dani, kterou je advokát povinen z odměny za zastupování odvést podle zákona č. 235/2004 Sb. (§ 35 odst. 7 s. ř. s.). Částka daně vypočtená podle § 37 odst. 1 a § 47 odst. 3 zákona č. 235/2004 Sb. činí 665 Kč. Ustanovenému zástupci se tedy přiznává odměna v celkové výši 4165 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. března 2007

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu